

Maasmechelen

Maasmechelen, 28 maart 2007

Aan de Heer Burgemeester en Schepenen
van en te Maasmechelen

Betreft: Bezwaarschrift tegen opvulling van gronden te Maasmechelen 7^e afd Sie A 1031C, 22ha 63a21ca groot, gelegen Hameyweg, Boven Middelste Veld door BVBA Timmermans in het kader van lopend stedenbouwkundig onderzoek

Namens Natuurpunt afdeling Maasmechelen wil ik ten stelligste bezwaar indienen tegen de volstorting van dit gebied dat deel uitmaakt van een voormalige kiezelgroeve van 51ha92a23ca. En dit omwille van volgende punten:

1) Aanwezige fauna

Als inventariseerder van watervogels voor het Instituut voor Natuurbehoud en het Nederlandse instituut Sovon en als inventariseerder van broedvogels voor de Likona Vogelwerkgroep o.l.v. Jan Gabriëls, ben ik vertrouwd met het gebied.

De natuurwaarde van dit gebied is algemeen gekend, ik som hierna nog eens de belangrijkste aspecten op. Ik beperk me tot de gegevens van laatste 7 jaar en de zeldzamere soorten vogels. Vogels zijn immers een goede indicator om de natuurwaarde van een gebied te bepalen.

Broedvogels

- 2006: zekere broedgevallen van Bergeend, Blauwborst, Bosrietzanger, Rietgors, Sprinkhaanzanger, Veldleeuwerik, Graspieper, Waterral, IJsvogel en waarschijnlijk broedgeval van Kleine Plevier (beperkte inventarisatie)
- 2000- 2005: zekere broedgevallen van Patrijs, Krakeend, Zomertaling, Buidelmees, Braamsluiper, Watersnip, Scholekster, Tortel, Tureluur, Veldleeuwerik, IJsvogel. Waarschijnlijk broedgeval van Bruine Kiekendief in 2003. Mogelijk broedgeval van Velduil: waarneming van 2 baltsende vogels in 2003.

Laat mij toe te melden dat volgens de Rode Lijst van de broedvogels in Vlaanderen

- Watersnip behoort tot categorie 1 = met uitsterven bedreigd;
- Zomertaling, Rietgors en Tortel tot categorie 2 = bedreigd;
- Patrijs, Tureluur en Veldleeuwerik tot categorie 3 = kwetsbaar
- Velduil en Buidelmees tot categorie Z = zeldzaam

In bijlage 1 'Broedvogels Gravelco tijdens de Vlaamse Atlasperiode 2000-2002' en vindt u een overzicht van de broedvogels uit die periode. Deze gegevens zijn opgenomen in de Vlaamse Broedvogelatlas 2000-2002.

Watervogels

Belangrijk overwinteringsbiotoop voor allerlei watervogels.

In bijlage 2 'Overzicht resultaten watervogeltellingen' uit de database van het Instituut voor Natuurbehoud, Watervogeltellingen Vlaanderen vindt u een overzicht van de tellingen najaar 2004 tot en met heden.

Voor deze watervogels is vermeldde Sie A1031C van levensbelang als foerageergebied. Als men deze natte gronden gaat opvullen, VERLIEZEN de aangrenzende plassen grotendeels hun betekenis voor de natuur.

Overwinterraars

Al verschillende winters heeft de Blauwe Kiekendief hier overwinterd. Ook soorten als Waterpieper, Watersnip en Bokje zitten er iedere winter. Regelmatige waarnemingen van jagende Slechtvalk en tal van steltlopers in de trekperiode.

Waarneming in 2003 gedurende langere periode van Roerdomp, een zeldzame en schuwe moeras- en rietbewoner.

Bever

Niet minder belangrijk is dat sedert eind 2003 het aangrenzende perceel (surfplas) is ingenomen door één of meerdere bevers. Regelmatig verse sporen en afgeknaagde boompjes zijn hier het bewijs van. Bovendien is dit schuwe dier ook visueel waargenomen door een bioloog van Agentschap voor Natuur en Bos.

2) Spontane natuurontwikkeling

Rond 1985 werd de grindwinning stopgezet. Geleidelijk nam vegetatie het gebied in en ontwikkelde zich tot drassig grasland en moerassig gebied, thans één van de meest bedreigde landschapstypes. Vooral aan deze biotoop geboden soorten zijn de klos doordat waterzieke gronden worden gesaneerd. Dit is zodoende nefast voor onder andere de volgende soorten die op het beoogde terrein van Gravelco voorkomen:

- Watersnip: "is heel zeldzaam geworden in Vlaanderen, Limburg huisvest nagenoeg de hele Vlaamse populatie, die geschat kan worden op 30-40 broedparen ... De broedplaatsen moeten gedurende voldoende tijd nat zijn, wat de vogels toelaat met hun lange snavel genoeg voedsel uit de bodem te halen om hun jongen te voederen." ¹

- Waterral: "Zijn gebonden aan natte biotopen met wisselende waterstand. Dat maakt de soort bijzonder kwetsbaar" ²

- Rietgors: "Het vermijden van bebossing en verbossing, dus het tegengaan van verdroging in moerassige gebieden, herstel van de vroegere grondwatertafel zijn de nodige maatregelen om verdere achteruitgang af te remmen. Bij herstructurering van

---

¹ Broedvogelatlas van Limburg, veranderingen in aantallen en verspreiding na 1985, J. Gabriëls, J. Stevens en P. Van Sanden

² zie 1

grindplassen kunnen gemakkelijk geschikte broedterreinen voor deze soort ontwikkeld worden”³

Interessante toekomstvisie

Het perceel bevat alle troeven om zich nog verder te ontwikkelen als natuurparel. In tegenstelling tot veel andere gebieden moet slechts beperkt worden ingegrepen, dus zonder dat grote investeringen moeten gebeuren. Het gebied bevat reeds een rijke natuurpotentie en kan verder aan soortenrijkdom toenemen mits het dus als natuurgebied wordt beheerd. De laatste jaren is de verbossing van vooral wilgen toegenomen, een normale evolutie als je niks onderneemt. Dit kan eevoudig worden tegengegaan door middel van extensieve begrazing buiten de broedperiode. Gravelco in zijn geheel biedt kansen aan de met uitsterven bedreigde Watersnip en Roerdomp en aan de bedreigde Porseleinhoen, Zomertaling en Rietgors.

3) Verbindings- en natuurbuffergebied

- Stepstone tussen aanwezige natuurgebieden

Ten noorden ligt Maaswinkel, ten zuiden Hochter Bampd en ten oosten natuurontwikkelingsgebied Meers (NL), drie belangrijke natuurgebieden in de Maasvallei. Hier kan Gravelco perfect als stapsteen inpassen. Nefast is dat natuurgebieden geïsoleerd liggen, zodat uitwisseling van bepaalde dier- en plantensoorten moeilijk wordt.

- Project Levende Grensmaas

Ter hoogte van Boorsem is de uiterwaard aan Belgische kant flinterdun, zelfs geen snipper breed. Dit gebied, op 500m van de Maas, kan een belangrijke aanvulling en verrijking worden in aansluiting op het proces Levende Grensmaas. Het vormt een bescherming voor het kerngebied de uiterwaarden van de Grensmaas.

- Natuurverbinding Nationaal Park Hoge Kempen en Maasvallei

Aeolus heeft als erkend milieuadviesbureau een studie gemaakt over de natuurverbindingen tussen ondermeer het Kempens Plateau en de Maasvallei. Thans zijn beide van elkaar gescheiden terwijl ze op amper 3 km afstand van elkaar liggen. “Ecologische waardevolle gebieden tegen de Zuid-Willemsvaart zijn gebonden aan grindplassen. In het noorden het plassencomplex Gravelco, centraal rond de Zuid-Willemsvaart, de deels heropgevulde groeves van Komatco met wilgen- en elzenstruweel in de randzone, en in het uiterste zuiden de Hochter Bampd, een voormalige grindplas omgeven door (wilgen) struweel.”⁴ De Roodborsttapuit is doelsoort in de studie van Aeolus voor de verbinding Hoge Kempen en Maasvallei en is ook opgenomen in het GNOP van Maasmechelen.

In de “Krachtlijnen voor een ruimtelijke structuur in Limburg, concepten en visie”, verschenen in 1999, staat onder andere “op diverse plaatsen moeten er duidelijker doorsnijdingen komen van het netwerk met open-ruimtecorridors of

---

³ zie 1

⁴ Onderzoek naar de ‘mogelijke verbindingen tussen het Grensmaasgebied, Het Kempens Plateau en het Stamprooierbroek’, Aeolus, 2003.

natuurverbindingsgebieden. Hierdoor blijft het 'Park Hoge Kempen verbonden met de Maasvallei". De realiteit wijst echter uit dat er geen verbinding is ter hoogte van Maasmechelen.

De aanleg van een nieuw industrieterrein in Opgrimbie, tussen Maasvallei en Nationaal Park Hoge Kempen, hypothekeert de open ruimte des te meer. En dit terwijl het beleid van de overheid zich vooral moet richten op de taak om die verbindingfunctie te bewaren en te verbeteren. De afbakening en invulling van deze natuurverbindingsgebieden is de verantwoordelijkheid van de provincies, aldus de Vlaamse Gemeenschap.

Hierin kadert ook de actie "Gemeenten adopteren Limburgse soorten" van de regionale landschappen. De gemeente Maasmechelen adopteerde de Roodborsttapuit, een vogel die zowel op de hei als in de uiterwaarden van de Maas voorkomt. Zelf heb ik meermalen Roodborsttapuit tijdens de trekperiode op de terreinen van Gravelco waargenomen, nogmaals een bevestiging uit de praktijk hoe belangrijke een natuurverbinding wel is.

Het Regionaal Landschap Kempen en Maasland én de Gemeente Maasmechelen onderschrijven hiervan het belang waarbij binnenkort wordt bekeken welke functie oude grindgroeves in de Maasvallei hierin kunnen spelen.

- Natura 2000, een Europese dimensie

De beoogde terreinen liggen op maximaal 3 km van het EG-Vogelrichtlijngebied V7 en slechts 500m van het Habitatrichtlijngebied H30.

4) **Water**

- Grondwaterkwetsbaarheid

Volgens www.gisvlaanderen.be: status grondwaterkwetsbaarheid op de locatie: uiterst kwetsbaar

- Waterhuishouding

Ophoging van terreinen blijkt telkens bijzonder nefast voor de waterhuishouding. Thans houdt het gebied water vast en geeft het daarna langzaam vrij. Een perfecte en gezonde waterberging waaraan de nood groot is, zeker langs de Maas en de Ziepbeek.

Volgens de plannen van opvulling wordt rondom het ganse perceel een nieuwe afwateringsgracht aangelegd, dit om het water snel te kunnen afvoeren. Dit past totaal niet in het kader van het duurzaam integrale waterbeleid.

- Goeie (water)buur

Het perceel grenst aan een waterspaarbekken. Het beoogde gebied kan hierin een aanvullende rol spelen, een gemiste kans als de ophoging doorgaat.

5) **Afbakening buitengebied Limburgse Kempen en Maasland**

De visie op het gebied moet geplaatst worden in het kader van de ruimtelijke structuur. Nu gauw een grindgat opvullen is vooruitlopen op de discussie herbevestigen opdeling natuur en landbouw. Hiermee loopt men vooruit op de feiten. Het is niet fair duur onderzoek te laten doen, terwijl vooraf al de beslissingen genomen zijn. Dit is de tactiek van de verschroeide aarde.

6) **Toeristisch gebied**

Het terrein paalt direct aan het fietsrouten netwerk langs de Zuid-Willemsvaart. Van hieruit is er een ruime inzicht op het gebied. Langs de Maas loopt een andere tak van het netwerk. Beide kunnen verbonden worden langs het gebied, een nieuwe parel in het fietsrouten netwerk.

De voormalige groeve opvullen over een periode van 20 jaar betekent rommelarij. Het succes van het fietsrouten netwerk getuigt van sterke waardering door Limburgers en toeristen. Deze waardering is een sterk signaal om te zorgen dat er niets meer verloren gaat. Fietsen en wandelen is nu eenmaal fijner in de natuur dan tussen maïsvelden en aardbeienplantages of gedurende nog 20 jaar langs een rommelig gebied dat langzaam een stille dood sterft.

7) **Maasmechelen: de groene gemeente?**

Er is een grote inzicht vanaf de brug autostrade E314. Onwillekeurig kijk je naar het landschap naast je als over een brug rijdt en zeker deze immense brug. Het 20 jaar opvullen van zorgt voor een negatief beeldimago van Maasmechelen.

8) **Verkeersbewegingen**

De kortste en makkelijkste weg van en naar het perceel is door het centrum van Maasmechelen, namelijk Dr. Haubenlaan. De aanvoerroute zal dus grotendeels door het woongebied van lintbebouwing in het hart van centrumgemeente Mechelen-aan-de-Maas. Bovendien zal de aanvoer eerder in golven gebeuren zodat er heel wat dagen zullen zijn met méér dan de gemiddeld 5 vrachtwagens per dag. Dit zorgt ontegensprekelijk voor geluidsoverlast in een nu al drukke dorpsstraat.

9) **Hoezo landbouw?**

De uitbating is gestopt rond 1985. Dit betekent dat 22 jaar na stopzetting men een aanvang neemt tot realisatie van de eindbestemming. Dit loopt nog over een periode van 20 jaar, vermits de vergunning voor zo'n lange periode gevraagd wordt. Als de eindbestemming landbouw zo belangrijk is, waarom heeft men het terrein dan niet eerder opgehoogd? Waarom realiseert men dan nu niet onmiddellijk de eindbestemming landbouw?

De aanvulgrond zal onder meer bagger- en ruimingspecie bevatten. Jaren zal het duren vooraleer landbouw mogelijk is en dan nog. De gedeeltelijk opvulling van de

gronden onmiddellijk ten westen van het beoogde terrein met specie in de jaren 80 is nog altijd niet geschikt voor landbouwdoeleinden. Jarenlang stond er zelfs een waarschuwbord "Drijfzand".

Volgens Natuurpunt afdeling Maasmechelen komt de eindbestemming landbouw handig uit om gronden te gelde te maken door de eigenaar. Een groot terrein laten volstorten met restgronden brengt aardig op en alleszins meer dan het initiële plan tot verkoop aan het (toenmalige) Aminal, thans Agentschap voor Natuur en Bos. Eigenaar Advocatenkantoor Guido Niesten heeft zijn gronden immers enkele jaren geleden aangeboden ter verkoop aan het (toenmalige) Aminal, afdeling Natuur, nu Agentschap voor Natuur en Bos. De verkoop is uiteindelijk niet doorgegaan door een gerechtelijke procedure opgestart door de vorige eigenaar/onteigende landbouwer Conings. Dit is een heel pijnlijke zaak vermits de gelden al voorzien waren voor aankoop door Aminal.

10) **Standpunt Gemeente Maasmechelen**

Het College van Burgemeester en Schepenen van Maasmechelen heeft op 08/12/2006 een uitgebreid ongunstig advies verleend inzake de stedenbouwkundige vergunning. Bovendien wil de gemeente Maasmechelen bij de afbakening buitengebied Limburgse Kempen en Maasland het gebied inkleuren als natuurgebied.

Volgens het GNOP, plan IJsvogel wil de Gemeente Maasmechelen de natuurgebieden langs de Zuid-Willemsvaart integreren in de corridorfunctie van dit kanaal (natte verbinding). In de actiepunten van het Plan IJsvogel wordt gesteld: "Aangepaste bestemming groeve Gravelco. De oorspronkelijke nabestemming van het gebied is landbouw. Volgens het ontwerp van gemeentelijk structuurplan is dit natuurgebied waar enkel stille recreatie. Het gebied was in het verleden één van de meest interessante gebieden voor watervogels."⁵

Conclusie

Bij dergelijke dossiers betreuren wij als Natuurpunt het gebrek aan een totaalvisie. Dit bereikt men door diverse andere gegevens dan die waar sommige beleidsmakers oog voor hebben samen te leggen: Habitat- en Vogelrichtlijngebieden, aanwezigheid van potentieel bedreigde soorten, de Biologische waarderingskaart, aardkundige waarden, hydrologische gegevens en kennis van het terrein. Pas dan kan beslist worden over de eindbestemming en inkleuring van een gebied.

Het gebied heeft nu al zijn meerwaarde op het vlak van natuur. Zonder ingrepen heeft het zich ontwikkeld tot een belangrijk gebied voor broedvogels, waarvan de nodige soorten voorkomen op de Rode Lijst. Met beperkte middelen kan dit gebied zich ontwikkelen tot een ware natuurparel waar iedere burger kan van genieten. Tevens zou deze ontwikkeling perfect passen in het duurzaam integrale waterbeleid.

---

⁵ Verslag vergadering 21 maart 2005 Lokale technische commissie Natuurlijke Entiteiten, Maasmechelen

En ik wens te eindigen met de poëtische tekst uit het landschapsmagazine "Limburg vol streken" met op de voorpagina een prachtige foto van een Grutto, en uitgegeven door de Bestendige Deputatie van Limburg in 2005 op pagina 21: *"Sterk bepalend voor het panorama van het Maasland is de winning van grind, die op grote schaal plaatsvond vanaf de jaren '50. De typische riviervlakte is nu doorspekt met grote waterplassen. Deze "littekens maken nu deel uit van een reddingsplan onder de noemer "Levende Grensmaas", waarbij Vlaanderen en Nederland samenwerken aan natuurontwikkeling en rivierbeheer"*

Tine Pattyn
Namens Natuurpunt Maasmechelen